

תהליך חינוכי קבוצתי – איך עושים את זה נכון?

נלמד מהו תהליך חינוכי ואיך קובעים את המטרות והיעדים שיעצבו אותו

מהלך: שעה וחצי

חלק א': מטרות ויעדים 30 דק'

מטרה: נבין את חשיבות המטרות והיעדים ונבחן את ההבדל ביניהם

1. החלום הגדול - נבקש מכל אחד לכתוב את החלום הכי מופרך שלו על פתק ולהניח אותו בקצה של החדר. לאחר מכן נבקש מהם לכתוב על פתקים את כל הצעדים שנדרשים להם על מנת להגיע לחלום. לאחר שכולם יכתבו ויניחו את הפתקים, נזמין לשתף במספר דוגמאות.

דיון:

- מה מכאן זה המטרות ומה זה היעדים?
- מה ההבדל ביניהם?
- למה אנחנו צריכים מטרות?
- במה עוזרים לנו היעדים?
- מה יקרה אם נותר על אחד מהם?

2. פירמידת שלבים בתהליך - נבקש מהקבוצה לסדר תוך 2 דקות פירמידת כוסות שמתארת תהליך חינוכי של קבוצה, מהבסיס (ההתחלה) עד ראש הפירמידה (סוף התהליך). על כל כוס כתוב שלב אחר או נושא שמתייחס לתהליך הדרכתי של קבוצה (גיבוש, הסמלה, היכרות, חוקים, יצירת שיח, אקטיביזם, ציונות...)

דיון:

- למה בניתם את הפירמידה בצורה הזאת?
- מה יקרה אם ניקח את 'היכרות' ונעמיד אותו בראש הפירמידה ולא בבסיס?
- מה אפשר להחסיר לדעתכם מתהליך של קבוצה? מה אסור להחסיר?
- איך קבוצה תראה אם כל הכוסות שלה יהיו 'גיבוש'?
- למה בכלל חשוב ליצור תהליך לקבוצה? מה יקרה אם לא נאתגר את החניכים?
- איך התהליך יכול לעזור לחוויית ההדרכה של המדריך?

חלק ב': גלגל הפעילות התנועתי (25 דקות)

מטרה: נכיר את גלגל הפעילות התנועתי ככלי ליצירת תהליך חינוכי

3. מכירת מערכים - נחלק את הקבוצה לשישה צוותים ולכל צוות ניתן מערך אחר עם הסבר עליו ופירוט הנושאים שנמצאים בו (במקראה). על כל צוות ללמוד על המערך שקיבלו ולחשוב איך לשווק אותו בצורה שתשכנע את הקבוצה שהוא המערך הכי חשוב בשנה. נבהיר להם לשים דגש על התוכן ולא רק על צורת ההעברה. לאחר כמה דקות של עבודה, נחזיר את הצוותים ונעלה אותם למכירת המערך שלהם לפי הסדר של הגלגל התנועתי.

דיון:

- מה ההיגיון מאחורי סידור המערכים לפי הסדר שלהם? למה חיבורים בא אחרי ראשית והתעוררות מיד אחריהם?
- לאיזה מערך הכי התחברתם? איזה מערך הכי תרצו להדריך?
- איך גלגל הפעילות עוזר לנו לייצר תהליך חינוכי וקבוצתי?

חלק ג': המטרות השנתיות שלי

מטרה: נתנסה בכתיבת מטרות ויעדים שנתיים לקבוצה המודרכת

4. המטרות והיעדים שלי – נבקש מכל אחד לחשוב על שתי מטרות שירצה להגשים עם הקבוצה שלו. נחدد שהמטרה צריכה להיות תמונת סיום השנה של החניכים שלנו ונתקש איתם לחשוב רחוק

ובגדול.

לאחר שכתבו נבקש מהם לחשוב על הדרכים הפרקטיות להגשמת המטרה = היעדים.
כשסיימו, נזמין לשתף את מי שירצה ונסכם:

- מה אתם לוקחים מהיחידה הזאת?
- מה תרצו להרגיש בסוף השנה? מה התהליך שאתם תרצו לעבור כמדריכים?
- מה היעד האישי שאתם מציבים לעצמכם כדי להגיע לאותו הרגע?

גלגל הפעילות התנועתי

לכל הפעולות לפי שכבות כנסו לאתר - <https://www.tnua-hadasha.com/>

השלבים במערך ההדרכה:

ראשית – פתיחת השנה עד חג המעלות

ראשית הוא השלב הראשון בגלגל ההדרכה, בראשית מניחים את הבסיסים לשנה החדשה, מארגנים את הק"ן והמדריכים, מגייסים ובונים את הקבוצות ויוצרים נורמות לפעילות המשותפת. החווה החקלאית - ראשית תכנון, הכנת האדמה, ובניית תשתית לחווה ולפעילות. (בניית ערוגות, גידול אדמה, מחזור שתילה ראשון, השקיה בניית סוכה קהילתית בסביבת החווה)

נושאי הליבה בהם נעסוק בראשית הם:

- נעים להכיר- הכרות בין חברי הקבוצה והמדריך
- הקבוצה שלי- מציאת המשותף, בחירת שם ויצירת זהות משותפת
- תיאום ציפיות- תקנון ונורמות
- חגי תשרי - עיסוק בחגי תשרי ובמוטיבים שהם מזמנים לחיינו
- התנועה שלנו- העמקת הזהות התנועתית, סיפור שלנו, סמלים וערכי ליבה, יצירת גאווה תנועתית.
- שיא החודש- חג מעלות/חג השומר ופסטיבל המסיק ומפעל סוכות ע"ש יוסי יפה.

חיבורים – חג המעלות עד חנוכה

השלב השני בגלגל ההדרכה הוא חיבורים, בשלב זה אנחנו עוסקים בזהות האישית ובמעגלי השייכות שלנו כיחידים וכקבוצה מחזקים את החיבורים בינינו, בין אדם לחברו ובין הנוער לקהילה. הקבוצה היא יצירה משותפת של כל החברים בה המבוססת על דמוקרטיה מהותית, דיאלוג ושותפות. החווה החקלאית - שתילת מחזור סתיו והכנות אחרונות לחורף. הצומח כמו האדם בלבול הסתווי. (הלבול הסתווי מבשר על התחזקות הצומח בחווה. סידור החווה, התחזקות, יחסי גומלין ורבגוניות, תכנון פרויקטים בחווה- פינת ישיבה, פסלים מאדמה לקישוט, בניית טאבון מאדמה).

נושאי הליבה בהם נעסוק בחיבורים הם:

- אני - מי אני, הזהות שלי כשרונות שלי, אני והמקום שלי בקבוצה.
- אני ואת/ה- על חברות ויחסים בין אדם לחברו
- הקהילה שלנו
- חיים דמוקרטיים- יום פעילות לזכרו של יצחק רבין ובסופו עידוד הקמת מוסדות חניכים בקבוצה ובק"ן/חווה.
- אחריות מתוך שייכות - מה המקום שלי במעגלי השייכות דורש ממני
- חנוכה - לקראת החג, והכנות לאירוע חנוכה ביישוב/קן ולטיול חנוכה ט'-יב'.
- אירוע חנוכה קהילתי- שיא

התעוררות – חנוכה עד טו בשבט

השלב השלישי בגלגל ההדרכה הוא התעוררות, שלב זה מגיע בתקופה הכי חשובה בשנה ואיתו הזדמנות להתעורר, ל'הגביר את האור' ולהרחיב מבט כלפי החברה שלנו בקרוב וברחוק. הקבוצות כבר בנויות לשיח עמוק יותר, והפריחה המתחילה בטו בשבט מאפשרת לגעת בנושאים עדינים. אנו בוחנים את יחסי הכוחות המתקיימים בה מתוך שוויון ערך האדם והשאיפה לצדק חברתי ומעירים את תשומת הלב לעוולות חברתיות. בשלב זה נעודד חשיבה עצמאית (וגם ביקורתית) תוך לקיחת אחריות וערבות הדדית.

החווה החקלאית - מחזור חורף. "מלאכת כפיים". (חורף- קטיף ירקות חורף, עישוב, ליקוט, הנבטה, מחזור שתילה שני, מלאכות עתיקות).

נושאי הליבה בהם נעסוק בהתעוררות:

- שוויון ערך האדם
- גזנות
- מגדר
- צדק צדק תרדוף - חברתי כלכלי
- ערבות הדדית
- מעשה חברתי - אומץ אזרחי- שיא למערך בוא נצא לעשות מעשה סביב נושא חברתי נבחר

צמיחה – טו בשבט עד פסח

השלב הרביעי בגלגל ההדרכה הוא צמיחה, בשלב זה אנחנו "יוצאים החוצה", מתחברים לטבע ולסביבה הפיזית שלנו, בוחנים את מערכת היחסים בין האדם לאדמה, מפתחים אחריות סביבתית ומייצרים חוויות חוץ מעצבות ומעצימות.

החווה החקלאית - חגיגת אביב ראשית היווצרות הפרי. (האביב- ראשית היווצרות הפרי, הדליות, מזיקים, טיפול וטיפוח- השקייה ועישוב. קטיף ירקות ופירות, שוק איכרים.)

נושאי הליבה בהם נעסוק בצמיחה:

- ט"ו בשבט - צמיחה, קק"ל ונטיעות כסמל לאחריות על הארץ
- שומרים על החקלאות- אתגרים בחקלאות, מאבקים ואחריות על החקלאות
- יום המשפחה- ל' בשבט
- אחריות סביבתית
- פורים- תחפושות, מחזור. (שוק קח תן תחפושות) נתינה
- מצרכנות ליצרנות - על ערך העבודה והיצירה
- פסח- חירות, לחבר לנושא אחריות
- הכנה לטיולי פסח

מקורות – פסח עד שבועות

השלב החמישי בגלגל ההדרכה הוא מקורות. בשלב זה חוזרים למקורות, ועוסקים ברעיונות המעצבים את זהותנו היהודית, הציונית והתנועתית. נעמיק במקורות המגוונים שלנו, נבחן את הפער בין העבר להווה ונחנך ללקיחת אחריות על בניין החברה במדינת ישראל, הגנה עליה ויצירת תמונת עתיד טובה ושוויונית.

החוה החקלאית - מחזור אביב. " ארץ זבת חלב ודבש". (עישוב, ניקוי החווה, הכנת הקרקע, מחזור שתילה שלישי, ייחורים, דילול).

נושאי הליבה בהם נעסוק במקורות:

- יום השואה - תנועות נוער של תקומה ומרד
- אנו מכריזים בזאת (עצמאות שלי, של המדינה, מגילת העצמאות)
- ציונות ואהבת הארץ (ציונות היסטורית וציונות כיום)
- מסורת והתחדשות (כנושא שמחבר ליהדות)
- וחג שבועות תעשה לך - ארגון אירוע שבועות ביישוב או תיקון ליל שבועות

זרעי קיץ – שבועות עד הקיץ

השלב השישי בגלגל ההדרכה נקרא זרעי קיץ והוא מורכב מסגירה של השנה והכנה לקראת השנה הבאה. תהליכי הסיום והפרידה בם זמן לאיסוף זרעים אישי, קבוצתי ותנועתי תוך סיכום ולמידה מהתהליך השנתי. החופש הגדול הוא הזדמנות לממש את הבחירה החופשית של הפרט, ולבחור להגשים (או לא...) את מה שנזרע בנו השנה. מפעלי הקיץ התנועתיים הם הזדמנות לחניכים לזרוע חלומות חדשים, להוביל ולהשפיע מתוך מה שקיבלו.

לקיץ שני חלקים: חלק ראשון משבועות ועד תחילת החופש הגדול: בשלב הזה מעבדים ומסכמים את השנה, ועושים תהליכי פרידה בקבוצות. חלק שני – החופש הגדול: בשלב הזה עוברים למתכונת פעילות קיץ, יציאה מהשגרה ומפעלי קיץ מחוזיים וארציים.

החוה החקלאית - המשך מחזור קיץ. "זרעי קיץ נישאים ברוח" (קיץ- חריש, קטיפה, בציר, עישוב, הכשרת הקרקע והשינינים החדשים, ניקיון החווה והתחלה חדשה)

נושאי הליבה בהם נעסוק בזרעי קיץ:

- איסוף החוויות
- נפרדים מהשנה
- אירוע פתיחת קיץ
- יוצאים מהמסכים
- בטיחות בחופש הגדול
- הכנה למפעלי קיץ

עבודה חקלאית